MIROVINSKO I ZDRAVSTVENO OSIGURANJE ZAPOSLENIKA U RH

Grandeš, Franka

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:456562

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

MIROVINSKO I ZDRAVSTVENO OSIGURANJE ZAPOSLENIKA U RH

Mentor:
doc. dr. sc. Ivana Tadić

Student:
Franka Grandeš, 4140672

Split, srpanj, 2017.

Sadržaj

1. UVOD 1

1.1. Definiranje problema 1

1.2 . Ciljevi rada 1

1.3. Metode rada 1

1.4. Struktura (sadržaj) rada 2

2. MIROVINSKO I ZDRAVSTVENO OSIGURANJE U REPUBLICI HRVATSKOJ 3

2.1. MIROVINSKO OSIGURANJE 3

2.1.1. Funkcije i značenje mirovinskog sustava 3

2.1.2. Mirovinski staž 4

2.1.3. Sustav mirovinskog fonda 5

2.1.4. Prava iz mirovinskog osiguranja 7

2.1.5. Određivanje mirovine 9

2.1.6. Osiguranici Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje 11

2.2. ZDRAVSTVENO OSIGURANJE 14

2.2.1. Djelatnost Zavoda 15

2.2.2. Obvezno zdravstveno osiguranje 17

2.2.3. Osiguranici obveznog zdravstvenog osiguranja 18

2.2.4. Dobrovoljno zdravstveno osiguranje 23

2.2.5. Dopunsko zdravstveno osiguranje 24

2.2.6 Dodatno zdravstveno osiguranje 24

2.2.7. Privatno zdravstveno osiguranje 25

3. ANALIZA MIROVISNKIH I ZDRAVSTVENIH OSIGURANIKA U REPUBLICI HRVATSKOJ 26

3.1. Analiza osiguranika Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje 26

3.2. Analiza osiguranika Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje 33

4. ZAKLJUČAK 38

SAŽETAK 40

SUMMARY 40

LITERATURA 41

POPIS TABLICA I GRAFIKONA 42

1. UVOD

1.1. Definiranje problema

Mirovinsko i zdravstveno osiguranje zaposlenika u Republici Hrvatskoj je važno, jer se zaposlenicima osigurava program socijalnog osiguranja, kao i određena prava u slučaju bolesti te ozljeda na radu i profesionalnih bolesti. Organiziranjem i projektiranjem sustava mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, poduzeće osigurava nesmetani rad svojim zaposlenicima, s povećanjem njihova zadovoljstva, a s ciljem ostvarivanja organizacijskih učinaka.

1.2 . Ciljevi rada

Glavni cilj rada je navesti sva prava i obveze koje zaposlenik ima u Republici Hrvatskoj temeljem različitih zakona i propisa koje se odnose na mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Detaljnim istraživanjem statističkih podataka, prikazat će se analiza stanja hrvatskog sustava mirovinskog i zdravstvenog osiguranja u Republici Hrvatskoj.

1.3. Metode rada

Metode koje će se koristiti u radu su proučavanje literature i zakona vezanih za mirovinsko i zdravstveno osiguranje zaposlenika u Republici Hrvatskoj te sekundarni podaci dostupni u statističkim biltenima i internetskih izvorima.

1.4. Struktura (sadržaj) rada

Rad je podijeljen u četiri (4) dijela.

U prvom dijelu rada će se obrazložiti tema rada te definirati ciljevi, problemi i metode istraživanja, koje će biti korištene u radu.

U drugom dijelu rada obradit će se tema mirovinskog i zdravstvenog osiguranja u Republici Hrvatskoj s teorijskog aspekta. Istražit će se zakoni o mirovinskog i zdravstvenom osiguranju, s posebnim naglaskom na obvezno i dobrovoljno osiguranje. Spomenutim istraživanjem će se ukazat i na sve osiguranike mirovinskog i zdravstvenog sustava.

Treći dio rada će sadržavati detaljnu analizu sustava mirovinskog i zdravstvenog osiguranja u Republici Hrvatskoj tijekom prethodnih godina, kao i analizu broja osiguranika na temelju njihova prava pripadnosti.

U četvrtom dijelu rada će se iznijeti zaključci o obrađenoj temi, te vlastito mišljenje o mirovinskom i zdravstvenom osiguranju zaposlenika u Republici Hrvatskoj.

2. MIROVINSKO I ZDRAVSTVENO OSIGURANJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

2.1. MIROVINSKO OSIGURANJE

Mirovinski je sustav skup pravnih normi, financijskih i institucionalnih aranžmana kojima se regulira osiguranje od rizika starosti, invalidnosti i gubitka hranitelja.[1] Mirovinski se sustav u pravilu sastoji od nekoliko podsustava definiranih s obzirom na kategorije osiguranika, način financiranja, upravljanje mirovinskim fondovima, raspodjelu mirovina i slično.

Mirovinski sustavi mogu biti javni (kada njima upravlja država, odnosno od nje ovlaštena tijela) ili privatni (kada mirovinskim fondovima upravljaju privatne financijske institucije), obvezni ili dobrovoljni, ovisno o tome obvezuje li država osiguranike na plaćanje doprinosa iz kojih se financiraju mirovine, definiranih davanja (kada su mirovine unaprijed zadane mirovinskom formulom, a država jamči njihovu isplatu) ili pak definiranih doprinosa (kada iznosi mirovina izravno ovise oy uplaćenim doprinosima osiguranika u mirovinske fondove). Nadalje, mirovinski sustavi mogu biti univerzalni (namijenjeni svim građanima), a financiraju se porezima i drugim javnim prihodima ili pak utemeljeni na osiguranju zaposlenih (namijenjeni osiguranicima te od njih ovisnim članovima obitelji), a financiraju se doprinosima zaposlenika i poslodavaca.[2]

2.1.1. Funkcije i značenje mirovinskog sustava

Najvažnija funkcija mirovinskog sustava je da pojedincima, ali i njihovim obiteljima služi kao mehanizam koji im omogućuje raspodjelu potrošnje tijekom cijelog životnog vijeka, a posebno nakon razdoblja zaposlenosti, te u slučaju invaliditeta ili gubitka hranitelja.

[1] *Rev. soc. polit., god. 14, br. 2, str 163-192, Zagreb 2007. Puljiz V.: Hrvatski mirovinski sustav: korijeni, evolucija i perspektive*

[2] *Rev. soc. polit., god. 14, br. 2, str 163-192, Zagreb 2007. Puljiz V.: Hrvatski mirovinski sustav: korijeni, evolucija i perspektive*

Mirovine predstavljaju važan oblik individualne i nacionalne štednje koja je važna za građane ali i za društvo u cjelini. Imaju bitnu funkciju u održanju solidarnosti unutar društva. U okviru mirovinskog sustava odvija se vertikalna redistribucija dohotka od bogatijih prema siromašnijim kategorijama umirovljenika, te se vrši horizontalna redistribucija dohotka u prilog onim umirovljenicima koji su u posebnoj životnoj situaciji ili imaju dodatne troškove pa su im stoga potrebna veća sredstva za život.[3]

Opseg redistribucije ovisi o načelima na kojima je mirovinski sustav utemeljen.

2.1.2. Mirovinski staž

Mirovinski staž je skupni naziv za razdoblja koja su provedena u obveznom mirovinskom osiguranju i produženom osiguranju (staž osiguranja) i razdoblja koja su provedena izvan osiguranja koja se pod određenim, posebnim uvjetima priznaju u mirovinski staž (posebni staž).[4]

U staž osiguranja računa se razdoblje koje je osiguranik proveo u obveznom mirovinskog osiguranju i produženom osiguranju nakon 15 godine života. Posebnim propisima su određena radna mjesta i zanimanja na kojima se ovakav staž računa, te osiguranici invalidne osobe kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem.[5]

Beneficirani mirovinski staž je staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem. "Zakonom o stažu osiguranja s povećanim trajanjem", koji se primjenjuje od 16. srpnja 1999. godine propisana su radna mjesta i zanimanja na kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem i osiguranici invalidne osobe kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem.

Staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem reguliran je i posebnim propisima i to[6]:

[3]http://www.mirovinsko.hr/UserDocsImages/Izvjesce_o_radu_i_poslovanju_Zavoda2016/IzvjesceoraduiposlovanjuHZMO_2016.pdf

[4] Zakon o mirovinskom osiguranju, pročišćeni tekst zakona, NN 157/13, 151/14, 93/15. 120/16, čl. 8.

[5] Zakon o mirovinskom osiguranju, pročišćeni tekst zakona, NN 157/13, 151/14, 93/15. 120/16, čl. 25.

[6] HZMO, Mirovinski staž, (Internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=48

- "Zakon o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba"
- "Zakonom o vatrogastvu"
- "Zakon o humanitarnom razminiranju"
- "Zakonom o razminiranju"
- "Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije organiziranog kriminaliteta"
- "Zakon o carinskoj službi"
- "Pomorski zakonik"

Pridodani staž je razdoblje koje se pridodaje stvarno ostvarenom mirovinskom stažu zajedno s kojim kao ukupni mirovinski staž služi samo za određivanje invalidske ili obiteljske mirovine ako osiguranik na dan nastanka smanjenja, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti ili smrti nije navršio 60 godina života, ali ne i za ispunjenje uvjeta za ostvarivanje prava.[7]

2.1.3. Sustav mirovinskog fonda

Sustav mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj čine: obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generalne solidarnosti (prvi stup mirovinskog osiguranja), obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalne štednje (drugi stup mirovinskog osiguranja), te dobrovoljno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalne štednje (treći stup mirovinskog osiguranja), koji su detaljnije objašnjeni u nastavku rada.[8]

PRVI STUP MIROVINSKOG OSIGURANJA

Prvi stup mirovinskog osiguranja naziva se stup generacijske solidarnosti. Ove osobe, tj osiguranici ovog stupa izdvajaju doprinose za mirovinsko osiguranje iz kojih se isplaćuje

[7] Zakon o mirovinskom osiguranju, pročišćeni tekst zakona, NN 157/13, 151/14, 93/15. 120/16 na snazi od 01.01.2017. čl.8, stavka 6

[8] Zakon o mirovinskom osiguranju, pročišćeni tekst zakona, NN 157/13, 151/14, 93/15. 120/16 čl. 1.

mirovina sadašnjim korisnicima prava na mirovinu. Prvi stup, osim doprinosima osiguranika, financira se i iz državnog proračuna.[9]

Obveznik izdvajanja doprinosa u prvi stup mirovinskog osiguranja je osoba koja je u radnom odnosu ili obavljate samostalnu ili profesionalnu djelatnost.

Pravo na mirovinu može se ostvariti zbog starosti, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti ili zbog smrti osiguranika ili korisnika. Svota koju izdvajaju osiguranici ovog stupa određena je zakonom i iznosi 15% od bruto plaće svakog osiguranika.

Prvi stup mirovinskog osiguranja obvezan je i jednak je za sve osiguranike.

DRUGI STUP MIROVINSKOG OSIGURANJA

Drugi stup predstavlja individualnu kapitaliziranu štednju.[10] „Individualna“ znači da je riječ o osobnoj imovini, odnosno da se uplaćena sredstva evidentiraju na osobnom računu. „Kapitalizirana“ znači da se prilikom uplaćivanja u odabrani obvezni mirovinski fond ostvaruje i neki prinos od tog ulaganja. Te aktivnosti se mogu usporediti s 2u1 proizvodima, gdje se osim primarnog cilja, a to je uplaćivanja u fond kao nekog oblika izdvajanja novca, ostvaruje i drugi cilj koji je prinos od svog ulaganja.

Svotu koju osiguranici ovog stupa izdvajaju iznosi 5% od bruto plaće, ali imaju veću slobodu u odnosu na prvi stup jer mogu sami birati obvezni mirovinski fond i kategoriju obveznog mirovinskog fonda u koju će uplaćivati taj iznos.

TREĆI STUP MIROVINSKOG OSIGURANJA

U sustavu mirovinskog osiguranja, ovaj stup predstavlja dodatak koji osoba može dobrovoljno izabrati i zbog toga je osobnog izbora. Kao i drugi stup, ovaj stup predstavlja individualnu kapitaliziranu štednju. Osim što je dobrovoljan, treći stup nosi i veću razinu fleksibilnosti od prethodna dva stupa koja se ogleda u činjenici da korisnici slobodno po svom izboru mogu birati učestalost, kao i visinu uplata u fond.

[9]HANFA, Mirovinski sustav, (Internet) raspoloživo na http://www.hanfa.hr/getfile/42493/HANFA-Mirovinski.pdf%20%7Cy%20Mirovinski%20sustav

[10] HANFA, Mirovinski sustav(Internet), raspoloživo na http://www.hanfa.hr/getfile/42493/HANFA-Mirovinski.pdf%20%7Cy%20Mirovinski%20sustav

2.1.4. Prava iz mirovinskog osiguranja

Prava na mirovinska osiguranja neotuđiva su materijalna prava, te se ne mogu prenijeti na drugoga niti naslijediti. Također, ova prava ne mogu zastarjeti, osim dospjelih a neisplaćenih mirovina. Glavne vrste mirovina u Hrvatskom sustavu mirovinskog osiguranja su : starosna, prijevremena starosna, invalidska, te obiteljska imovina.

a) Starosna imovina

Pravo na starosnu imovinu ima osiguranik koji navrši 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža.[11]

U razdoblju od 1. siječnja 2031. do 31. prosinca 2037. godine, i muškarcu i ženi, uvjet starosne dobi za starosnu mirovinu povećava se za tri mjeseca svake godine, a od 1. siječnja 2038. godine pravo na starosnu mirovinu ima osiguranik kada navrši 67 godina života i 15 godina mirovinskog staža, dakle bez obzira na spol.[12]

b) Prijevremena starosna mirovina

Prijevremena starosna mirovina može se ostvariti s navršenih najmanje 35 godina mirovinskog staža i 55 godina života (muškarac), odnosno s navršenih najmanje 30 godina mirovinskog staža i 50 godina života (žena). Prijevremena starosna mirovina određuje se tako da se starosna mirovina, koja bi osiguraniku pripadala prema dužini mirovinskog staža da je navršio 60 godina života (muškarac), odnosno 55 godina života (žena), umanji za svaku godinu ranijeg odlaska u mirovinu prije navršenih tih godina starosti, ovisno o godinama navršenog staža i to za po 2% od mirovine muškarca s 38 ili 39 godina mirovinskog staža, odnosno od mirovine žene s 33 ili 34 godine, te za po 2,5% od mirovine muškarca s 35, 36, 37 godina mirovinskog staža, odnosno mirovine žene s 30, 31 ili 32 godine mirovinskog staža. Istom je odredbom propisano i da se smanjivanje mirovine ne vrši ako je osiguranik navršio 40 godina mirovinskog staža (muškarac), odnosno 35 godina (žena). Također, kada takav korisnik navrši propisanu starosnu granicu, ne stječe pravo da mu se odredi nova (starosna) mirovina. [13]

---

[11] Zakon o mirovinskom osiguranju pročišćeni tekst zakona NN 187/13, 151/14, 33/15, 93/15, čl. 33

[12] HZMO; Starosna imovina, (internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=71 (05.06.2017.)

[13] Rev. soc. polit., god. 18, br. 1, str. 61-76, Zagreb 2011. Baloković S.: Prijevremeno umirovljenje u Republici Hrvatskoj

c) Invalidska mirovina

Da bi osiguranik mogao ostvariti pravo na invalidsku mirovinu moraju biti ispunjeni uvjeti postojanja djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, te uvjeti staža.

Djelomični gubitak radne sposobnosti postoji kada kod osiguranika postoji smanjenje radne sposobnosti, a s obzirom na zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost ne može se profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad na drugim poslovima, ali može raditi najmanje 70% radnog vremena na prilagođenim poslovima koji odgovaraju njegovim dosadašnjim poslovima, i to iste ili slične razine obrazovanja.[14]

Potpuni gubitak radne sposobnosti postoji kada kod osiguranika nastane trajni gubitak radne sposobnosti bez preostale radne sposobnosti.

Uzroci djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti mogu biti bolest, ozljeda izvan rada, ozljeda na radu ili profesionalna bolest.[15]

d) Obiteljska mirovina

Članovi obitelji umrlog osiguranika imaju pravo na obiteljsku mirovinu, ako je osiguranik nakon kojeg ostvaruju pravo na mirovinu: navršio najmanje 5 godina staža osiguranja („radnog staža“) ili najmanje 10 godina mirovinskog staža (radnog i posebnog staža, npr. u domobranima), ispunjavao uvjete dužine mirovinskog staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu ili bio korisnik starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine ili bio korisnik prava na profesionalnu rehabilitaciju.[16]

Ako je smrt osiguranika ili osigurane osobe nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, članovi obitelji imaju pravo na obiteljsku mirovinu bez obzira na dužinu mirovinskog staža osiguranja osiguranika.[17]

Ako udovica / udovac / izvanbračni drug / životni partner/ neformalni životni partner do smrti bračnog druga nisu navršili 50, ali su imali 45 godina života, pravo na obiteljsku mirovinu imaju kad navrše 50 godina života.

Izvanbračni drug ima pravo na obiteljsku mirovinu ako je izvanbračna zajednica postojala najranije na dan 28. ožujka 2008. ili kasnije, a trajala je najmanje tri godine. Status

[14] HZMO: Invalidska mirovina i profesionalna rehabilitacija, (internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=76

[15] HZMO: Invalidska mirovina i profesionalna rehabilitacija, (internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=76

[16] HZMO: Obiteljska mirovina, (internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=76

[17] HZMO: Obiteljska mirovina, (internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=76

izvanbračne zajednice utvrđuje se u izvanparničnome sudskom postupku. Razvedeni bračni drug ima pravo na obiteljsku mirovinu ako mu je sudskom odlukom dosuđeno pravo na uzdržavanje.[18]

2.1.5. Određivanje mirovine

Mirovina se određuje na način da se osobni bodovi osiguranika pomnože s mirovinskim faktorom i trenutnom vrijednošću mirovine. U to se uračunava i dodatak na mirovinu, koji je sastavni dio mirovine, te je propisan Zakonom i iznosi 27%.[19]

Osobni bodovi ovise o mirovinskom stažu i plaćama koje je osiguranik ostvario za vrijeme radnog vijeka. Dobiju se tako da se prosječni vrijednosni bodovi pomnože s ukupnim mirovinskim stažem i polaznim faktorom. Jednako se izračunavaju za sve vrste mirovine. Za razliku od njih vrijednosni bodovi računaju se na način da se osnovica osiguranja podijeli s prosječnom plaćom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj za istu kalendarsku godinu. Mirovinski faktori određuje se u kojem se opsegu uzimaju osobni bodovi pri izračunu mirovine, a iznosi 1,0 za starosnu, prijevremenu starosnu i invalidsku mirovinu zbog opće nesposobnosti za rad.[20]

Kao i u pogledu plaće, tako i kod mirovine postoji najviša i najniža mirovina koja ovisi o radnom stažu, duljini rada u poduzeću, godinama života i ostalim bitnim stvarima koja su neophodna za .

NAJNIŽA MIROVINA

Upravno vijeće Zavoda utvrđuje vrijednost najniže mirovine svake kalendarske godine od 1. siječnja i 1. srpnja. Od 1. siječnja 2017. godine vrijednost najniže mirovine za jednu godinu mirovinskog staža iznosi 60,10 kn.[21]

Visina najniže mirovine računa se tako da se svaka puna godina mirovinskog staža pomnoži s vrijednošću najniže mirovine u trenutku priznanja prava na mirovinu, uz primjenu

[18] HZMO: Obiteljska mirovina, (internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=76

[19] HZMO: Određivanje mirovine, (internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=76

[20] HZMO: Određivanje mirovine, (Internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=76

[21] HZMO: Najniža mirovina, (Internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=76

odgovarajućeg polaznog faktora i mirovinskog faktora te se može odrediti kao starosna mirovina, prijevremena starosna mirovina, invalidska i obiteljska mirovina.[22]

Najniža mirovina ne pripada osiguraniku, invalidu rada, korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, odnosno korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti za vrijeme zaposlenja ili obavljanja samostalne djelatnosti.

NAJVIŠA MIROVINA

Prema Zakonu o najvišoj mirovini (Narodne novine, broj 162/98) određuje se najviša mirovina koju može ostvariti osiguranik kojemu se mirovina određuje prema ZOMO-u, a izračunava se na način da se ukupni mirovinski staž osiguranika iskazan u obliku decimalnog broja pomnoži s 3,8 vrijednosnih bodova i polaznim faktorom te se tako izračunati osobni bodovi pomnože s mirovinskim faktorom i aktualnom vrijednošću mirovine.[23] U slučaju kada svota mirovine, izračunata prema odredbama ZOMO-a, prelazi svotu određenu prema spomenutom Zakonu, u isplati se određuje svota najviše mirovine.

Najviša mirovina za navedene korisnike određuje se u visini dvije svote najviše mirovine za 40 godina mirovinskog staža. Zastupnici koji su obnašali zastupničku dužnost u VI. ili nekom ranijem sazivu Hrvatskog sabora mirovina se limitira prema Zakonu o dopunama Zakona o najvišoj mirovini.[24]

PROSJEČNA PLAĆA

Prema podacima Europske komisije trenutačno je udio prosječne bruto mirovine u prosječnoj bruto plaći 31%, a predviđa se da će 2030. godine iznositi 27% te 2060. godine samo 22%.[25]

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) prosječna mirovina za prosinac 2014. godine ostvarena po Zakonu o mirovinskom osiguranju iznosila je 2.239 kuna, a u istom je mjesecu prosječna plaća bila 5.716 kuna što znači da je udio prosječne neto mirovine u prosječnoj neto plaći bio 39%. Ako se ostvare crne prognoze Europske komisije o daljnjem smanjivanju udjela mirovina u plaći, 2030. godine prosječna

[22] HZMO: Najniža mirovina, (Internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=76

[23] HZMO: Najviša mirovina, (internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=76

[24] HZMO: Najviša mirovina, (internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=76

[25] http://hr.n1info.com/a36160/Vijesti/Prosjecna-mirovina-je-2.239-kuna.html

mirovina će pasti ispod 2.000 kuna, a 2060. iznosit će svega 1.590 kuna, uz pretpostavku da se prosječna plaća ne mijenja.[26]

2.1.6. Osiguranici Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje

Osiguranici Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje su sve fizičke osobe koje su na temelju radne aktivnosti obvezno osigurane na mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti. Osiguravaju im se sredstva u slučaju starosti ili smanjenja radne sposobnosti, te se njihovim obiteljskim članovima osiguravaju prava na mirovinu po uvjetima određenim Zakonom.[27]

Obvezni osiguranici mirovinskog osiguranja su sljedeći:[28]

- radnici, službenici i namještenici i s njima, prema posebnim propisima izjednačene osobe zaposleni na državnom području Republike Hrvatske,
- osobe izabrane ili imenovane na dužnosti u tijelima javne vlasti, jedinicama lokalne samouprave i jedinicama područne (regionalne) samouprave, ako za taj rad primaju plaću,
- osobe koje se nakon završenog školovanja nalaze na obveznom stručnom osposobljavanju za rad,
- osobe koje se stručno osposobljavaju za rad bez zasnivanja radnog odnosa, prema posebnim propisima,
- osobe zaposlene kod inozemnih organizacija sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koji ne uživaju diplomatski imunitet, kod inozemnih fizičkih osoba s prebivalištem ili sjedištem u Republici Hrvatskoj, ili kod diplomatskih misija i konzularnih ureda strane države te međunarodnih organizacija ili predstavništva sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koji uživaju diplomatski imunitet, ili u osobnoj službi kod stranih državljana, ako uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije određeno,

[26] http://hr.n1info.com/a36160/Vijesti/Prosjecna-mirovina-je-2.239-kuna.html

[27] Zakon o mirovinskom osiguranju pročišćeni tekst zakona, NN 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, čl. 2.

[28] Zakon o mirovinskom osiguranja, NN 93/15, čl.9.

- državljani trećih zemalja i osobe bez državljanstva zaposleni na državnom području Republike Hrvatske, ako pravnim propisima Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije određeno,
- izaslani radnici koji za poslodavca sa sjedištem u Republici Hrvatskoj obavljaju poslove u drugoj državi te osobe na radu u diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu Republike Hrvatske u inozemstvu
- sezonski radnici u poljoprivredi.

Osim navedenih, obvezni su osiguranici i obrtnici i trgovci, odvjetnici, privatni radnici u zdravstvu, umjetnici, novinari, odgajatelji, lektori i prevoditelji, primalje, predstavnici obiteljskog doma, vrhunski sportaši, članovi uprave ili direktori trgovačkih društava, kao i svećenici i vjerski službenici, ako nisu obavezno osigurani prema nekoj drugoj osnovi.[29]

PRODUŽENO OSIGURANJE

Neke osobe stječu pravo na dodatno osiguranje kada ima istekne obvezno mirovinsko osiguranje. Tako se osiguranje zove produženo osiguranje.

Produženo osiguranje znači da se osobe mogu dodatno osigurati kada im istekne obvezno mirovinsko osiguranje, pod uvjetom da od prestanka obveznog osiguranja nije prošlo 12 mjeseci, te u tom pitanju moraju podnijeti prijavu.[30]

Osoba se može osigurati na produženo osiguranje za vrijeme:[31]

- neplaćenog dopusta,
- mirovanja radnog odnosa dok dijete ne navrši tri godine života,
- stručnog usavršavanja ili specijalizacije nakon prestanka ugovora o radu, službe, odnosno obavljanja djelatnosti,
- nezaposlenosti nakon prestanka osiguranja,
- privremenog ili sezonskog prekida obavljanja djelatnosti
- zaposlenja u inozemstvu u međunarodnim i drugim organizacijama na osnovi međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju, odnosno kod stranog poslodavca, ako za to vrijeme nije obvezno osigurana u Republici Hrvatskoj, odnosno ako uredbama Europske unije

[29] Zakon o mirovinskom osiguranju pročišćeni tekst zakona, NN 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16

[30] Zakon o mirovinskom osiguranju, NN 151/14, 33/15. čl. 18.

[31] Zakon o mirovinskog osiguranju, NN 151/14, 33/15, čl.18.

o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije određeno,

- boravka u inozemstvu kao bračni drug osiguranika – na radu u inozemstvu,
- nezaposlenosti osiguranika – člana posade broda nakon prestanka ugovora o radu na određeno vrijeme.

Osim navedenih osiguranika, na produženo osiguranje može se osigurati i osoba koja ima prebivalište na državnom području Republike Hrvatske za vrijeme nezaposlenosti nakon prestanka obveznog mirovinskog osiguranja u državi članici Europske unije ili u državi s kojom je sklopljen međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju, osoba nakon prestanka ugovora o radu na određeno vrijeme za stalne sezonske poslove, bračni drug osiguranika – profesionalnog ugovornog diplomata za vrijeme boravka u inozemstvu, te osigurani životni partner osiguranika koji je sklopio životno partnerstvo s osobom istog spola pod uvjetima propisanim za bračnog druga osiguranika.[32]

OSIGURANE OSOBE U ODREĐENIM OKOLNOSTIMA

Za slučaj smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost te djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja nastalih zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti osigurani su:[33]

- učenici i studenti na preddiplomskom i diplomskom sveučilišnom studiju ili integriranom preddiplomskom i diplomskom sveučilišnom studiju ili specijalističkom diplomskom stručnom studiju, kao i studenti na preddiplomskom sveučilišnom studiju ili stručnom studiju za vrijeme praktične nastave, za vrijeme stručne prakse kod poslodavca, odnosno za vrijeme rada putem posrednika pri zapošljavanju učenika i redovnih studenata (primjenjuje se i na državljane država članica Europske unije koji se nalaze na školovanju u Republici Hrvatskoj, te na državljane trećih zemalja pod uvjetom uzajamnosti),
- nezaposleni za vrijeme stručnog osposobljavanja ili profesionalne rehabilitacije, na koje ih je uputila nadležna služba zapošljavanja,
- osobe koje obavljaju određene poslove za vrijeme izdržavanja kazne zatvora, rada za opće dobro sukladno posebnom propisu, primjene sigurnosnih mjera obveznoga psihijatrijskog liječenja i obveznog liječenja od ovisnosti, kao i odgojnih mjera.

[32] Zakon o mirovinskom osiguranju, NN 151/14, 33/15 čl. 18.

[33] Zakon o mirovinskom osiguranju, NN 93/15, čl.19

Među osiguranike u određenim okolnostima spadaju i osobe koje sudjeluju u spašavanju ili obrani od elementarnih nepogoda, članovi dobrovoljnih vatrogasnih društava, osobe koje obavljaju dužnosti građana u obrani, u skladu s propisima o obrani, te osobe koje na zahtjev državnih tijela pruže pomoć tim tijelima i tom se prigodom ozlijede ili razbole.

ČLANOVI OBITELJI OSIGURANIKA

U slučaju smrti osiguranika ili korisnika starosne, prijevremen starosne, invalidske mirovine i privremene invalidske mirovine osigurani su članovi njegove obitelj i to: [34]

- udovica, odnosno udovac,
- razvedeni bračni drug s pravom na uzdržavanje,
- djeca rođena u braku, izvan braka ili posvojena
- pastorčad koju je osiguranik uzdržavao,
- unučad koju je osiguranik uzdržavao, ako su bez oba roditelja ili ako imaju jednog ili oba roditelja kod kojih postoji potpuni gubitak radne sposobnosti prema ovome Zakonu,
- roditelji – otac, majka, očuh, maćeha i posvojitelj osiguranika, koje je osiguranik uzdržavao,
- djeca bez roditelja – braća, sestre i druga djeca koju je osiguranik uzeo na uzdržavanje, ako su bez oba roditelja ili ako imaju jednog ili oba roditelja kod kojih postoji potpuni gubitak radne sposobnosti.

2.2. ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

Poslove obveznog zdravstvenog osiguranja obavlja Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje. Zavod je javna ustanova na koju se primjenjuju propisi o ustanovama. Ima svojstvo pravne osobe s pravima, obvezama, odgovornošću utvrđenom Zakonom i Statusom. Zavodom upravlja Upravno vijeće i čini ga 9 članova koje imenuje Vlada Republike Hrvatske, a sjedište je u Zagrebu.[35]

[34] Zakon o mirovinskom osiguranju, NN 93/15. čl.22

[35] Zakon o obveznom zdravstvenog osiguranju, NN 80/13, 137/13

VIZIJA SUSTAVA ZDRAVSTVA

Vizija predstavlja sliku idealna budućnosti, odnosno dugoročni željeni rezultat unutar kojeg su zaposlenici slobodni identificirati i rješavati probleme koji stoje na putu njezina ostvarenja. Tako da je vizija sustava zdravstva postati zdravstveni sustav u kojem je kvalitetna zdravstvena zaštita dostupna svima, prema načelima sveobuhvatnosti, dostupnosti i solidarnosti.[36]

MISIJA HRVATSKOG ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

Misija hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje je racionalno ulagati financijska sredstva svojih osiguranika u kvalitetne i efikasne zdravstvene usluge i programe koji će donijeti prinos u dodavanju godina života i zdravlja godinama.

OPĆI CILJEVI ZAVODA

Ojačati zdravstveni sustav putem projekata informatizacije zdravstva kao glavne potpore provedbi Nacionalne strategije zdravstva 2012.-2020 godine. Omogućiti uvjete da se ostvari sveobuhvatno, solidarno i svima dostupno zdravstvo. Unaprijediti prava pacijenata te uključiti njihove predstavnike u odlučivanje o ulaganju resursa uz maksimalnu pažnju ranjivim članovima društva. pojednostaviti sustav na razinu primjerenu populaciji, geografskoj veličini i potrebama.

Učiniti unutarnji preustroj čime bi se maksimalno povećala efikasnost i transparentnost rada.

2.2.1. Djelatnost Zavoda

U provedbi obveznoga zdravstvenog osiguranja Zavod obavlja osobito sljedeće poslove: [37]

– provodi politiku razvoja i unapređivanja zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja,

– obavlja poslove u svezi s ostvarivanjem prava osiguranih osoba, brine se o zakonitom ostvarivanju tih prava te im pruža potrebnu stručnu pomoć u ostvarivanju prava i zaštiti njihovih interesa,

[36] http://www.hzzo.hr/o-zavodu/o-hrvatskom-zavodu-za-zdravstveno-osiguranje/

[37] HZZO, NN 150/08, čl. 82.

– planira novčana sredstva obveznoga zdravstvenog osiguranja te plaća usluge ugovornim subjektima Zavoda,

– predlaže ministru nadležnom za zdravstvo opseg prava na zdravstvenu zaštitu iz članka 16. ovoga Zakona,

– daje ministru nadležnom za zdravstvo mišljenje o osnivanju zdravstvenih ustanova i odobrenju rada zdravstvenih radnika u privatnoj praksi radi uključenja u mrežu javne zdravstvene službe,

– obavlja poslove ugovaranja s ugovornim subjektima Zavoda i ugovornim isporučiteljima pomagala,

– utvrđuje cijenu zdravstvene zaštite u ukupnom iznosu za punu vrijednost prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, uz suglasnost ministra nadležnog za zdravstvo,

– utvrđuje način ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu na teret sredstava Zavoda u slučajevima kada osigurane osobe ne mogu ostvariti zdravstvenu zaštitu kod ugovornih subjekata Zavoda u roku propisanom općim aktom Zavoda,

– osigurava provedbu međunarodnih ugovora u dijelu koji se odnosi na zdravstveno osiguranje,

– obavlja nadzor nad ispunjavanjem ugovornih obveza ugovornih subjekata Zavoda sukladno sklopljenom ugovoru,

– uređuje ostala pitanja vezana uz ostvarivanje prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja.

UGOVORENI SADRŽAJI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE U RH

Zakonom o zdravstvenoj zaštiti zdravstvena djelatnost obavlja se na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini te na razini zdravstvenih zavoda. Zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja na primarnoj razini osigurane osobe Zavoda ostvaruju na osnovi slobodnog izbora doktora medicine i doktora stomatologije, u pravilu, prema mjestu stanovanja, a prema odredbama općih akata Zavoda. Zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja na sekundarnoj i tercijarnoj razini osigurane osobe Zavoda ostvaruju osnovom uputnice izabranog ugovornog doktora primarne zdravstvene zaštite. Zdravstvena zaštita iz obveznog zdravstvenog osiguranja na razini zdravstvenih zavoda provodi se na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini zdravstvene zaštite, te putem posebnih programa. [38]

[38] HZZO: zdravstvena zaštita, (Internet), raspoloživo na http://www.hzzo.hr/zdravstveni-sustav-rh/zdravstvena-zastita-i-pruzatelji/

Zdravstvena zaštita na primarnoj razini pruža se kroz djelatnosti:[39]

- opću/obiteljsku medicinu
- zdravstvenu zaštitu predškolske djece
- zdravstvenu zaštitu žena
- patronažnu zdravstvenu zaštitu
- zdravstvenu njegu u kući bolesnika
- stomatološku zdravstvenu zaštitu (polivalentnu)
- higijensko-epidemiološku zdravstvenu zaštitu
- preventivno-odgojne mjere za zdravstvenu zaštitu školske djece i studenata
- laboratorijsku dijagnostiku
- ljekarništvo
- hitnu medicinsku pomoć.

Zdravstvena djelatnost na sekundarnoj razini obuhvaća specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu i bolničku zdravstvenu zaštitu. Zdravstvena djelatnost na tercijarnoj razini obuhvaća obavljanje najsloženijih oblika zdravstvene zaštite iz specijalističko-konzilijarnih i bolničkih djelatnosti.[40]

2.2.2. Obvezno zdravstveno osiguranje

Ovim osiguranjem svim se osiguranim osobama Zavoda osiguravaju prava i obveze na načelima uzajamnosti, solidarnosti i jednakosti. Također, osiguravaju se i prava za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti koje obuhvaćaju te mjere za provođenje specifične zdravstvene zaštite radnika i dijagnostičke postupke kod sumnje na profesionalnu bolest.

Na obvezno osiguranje obvezne su se osigurati sve osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj te stranke s odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj. Izuzetak su djeca do 18 godine života s prebivalištem, odnosno odobrenim stalnim boravištem u Republici Hrvatskoj. Osigurane osobe su i članovi obitelji osiguranika i druge osigurane osobe

[39] HZZO: zdravstvena zaštita, (Internet), raspoloživo na http://www.hzzo.hr/zdravstveni-sustav-rh/zdravstvena-zastita-i-pruzatelji/

[40] HZZO: zdravstvena zaštita, (Internet), raspoloživo na http://www.hzzo.hr/zdravstveni-sustav-rh/zdravstvena-zastita-i-pruzatelji/

(državljani drugih država članica EU, državljani države koja nije država članica s odobrenim privremenim boravkom u Republici Hrvatskoj). [41]

Prava i obveze koje pripadaju gore navedenim osobama ne mogu se prenositi na druge osobe niti se nasljeđivati. Postoji jedna iznimka, kada se mogu nasljeđivati prava na novčana primanja koja su dospjela na isplatu, a ostala su neisplaćena zbog smrti osigurane osobe.

2.2.3. Osiguranici obveznog zdravstvenog osiguranja

Na obvezno zdravstveno osiguranje obvezno se osiguravaju i stječu status osiguranika:[42]

1. osobe u radnom odnosu kod pravne ili fizičke osobe sa sjedištem u Republici Hrvatskoj,

2. osobe koje su izabrane ili imenovane na stalne dužnosti u određenim tijelima državne vlasti, odnosno jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, ako za taj rad primaju plaću,

3. osobe s prebivalištem ili odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj zaposlene u drugoj državi članici ili trećoj državi koje nemaju zdravstveno osiguranje nositelja zdravstvenog osiguranja države članice ili treće države, odnosno koje nisu obvezno zdravstveno osigurane prema propisima države rada na način kako je to određeno propisima Europske unije, odnosno međunarodnim ugovorom,

4. članovi uprave trgovačkih društava i izvršni direktori trgovačkih društava, ako nisu obvezno zdravstveno osigurani po osnovi rada kod druge pravne ili fizičke osobe u Republici Hrvatskoj ili drugoj državi članici,

5. osobe koje se stručno osposobljavaju za rad bez zasnivanja radnog odnosa, odnosno koje se stručno osposobljavaju za rad uz mogućnost korištenja mjera aktivne politike zapošljavanja, sukladno posebnim propisima,

6. osobe koje na području Republike Hrvatske obavljaju gospodarsku djelatnost obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti, osobe koje samostalno u obliku slobodnog zanimanja obavljaju profesionalnu djelatnost te osobe koje u Republici Hrvatskoj obavljaju djelatnost poljoprivrede i šumarstva kao jedino ili glavno zanimanje, ako su obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit i ako nisu osigurane po osnovi rada ili su korisnici prava na mirovinu,

[41] Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, NN 137/13, čl. 3.

[42] Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, NN 80/13 čl.7.

7. poljoprivrednici koji u Republici Hrvatskoj obavljaju poljoprivrednu djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje ako su vlasnici, posjednici ili zakupci te ako nisu obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit i ako nisu osigurani po osnovi rada ili su korisnici prava na mirovinu,

8. osobe koje obavljaju poljoprivrednu djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje, a upisani su u upisnik obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, ako nisu zdravstveno osigurani po osnovi rada ili su korisnici prava na mirovinu ili se nalaze na redovitom školovanju,

9. svećenici i drugi vjerski službenici vjerske zajednice koja je upisana u evidenciju vjerskih zajednica koju vodi nadležno državno tijelo, ako nisu osigurani po osnovi rada,

10. korisnici prava na mirovinu prema propisima o mirovinskom osiguranju Republike Hrvatske, ako imaju prebivalište ili odobren stalni boravak u Republici Hrvatskoj,

11. korisnici prava na profesionalnu rehabilitaciju po propisima o mirovinskom osiguranju Republike Hrvatske, ako imaju prebivalište ili odobren stalni boravak u Republici Hrvatskoj,

12. korisnici mirovine i invalidnine koji to pravo ostvaruju isključivo od stranog nositelja mirovinskog i invalidskog osiguranja, ako propisima Europske unije, odnosno međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno, ako imaju prebivalište ili odobren stalni boravak u Republici Hrvatskoj,

13. osobe s prebivalištem, odnosno odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj koje nisu obvezno zdravstveno osigurane po drugoj osnovi,

14. redoviti učenici srednjih škola i redoviti studenti visokih učilišta iznad 18 godina života koji su državljani Republike Hrvatske i imaju prebivalište ili boravište u Republici Hrvatskoj, odnosno državljani Republike Hrvatske s prebivalištem u drugoj državi članici koji u Republici Hrvatskoj imaju odobren privremeni boravak, pod uvjetom da nisu obvezno zdravstveno osigurani u drugoj državi članici, te stranci s odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj, s tim da to pravo mogu koristiti najduže do isteka školske godine, odnosno završetka akademske godine u kojoj su završili redovito školovanje, a najduže u trajanju od ukupno osam godina po toj osnovi, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne ostvaruju po drugoj osnovi

15. redoviti učenici srednjih škola i redoviti studenti visokih učilišta u drugim državama članicama iznad 18 godina života, koji su državljani Republike Hrvatske i imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, te stranci s odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj, s tim da to pravo mogu koristiti najduže do isteka školske godine, odnosno završetka akademske godine u kojoj su završili redovito školovanje prema propisima države školovanja, a najduže

u trajanju od ukupno osam godina po toj osnovi, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne ostvaruju po drugoj osnovi

16. osobe s prebivalištem ili odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj iznad 18 godina života, koje su prema propisima o školovanju u Republici Hrvatskoj ili u drugoj državi članici izgubile status redovitog učenika, odnosno redovitog studenta ako su se prijavile Zavodu u roku od 30 dana od dana gubitka statusa redovitog učenika ili redovitog studenta i ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti po drugoj osnovi,

17. supružnik umrlog osiguranika koji nakon smrti supružnika nije stekao pravo na obiteljsku mirovinu, ako se Zavodu prijavio u roku od 30 dana od dana smrti supružnika, a pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne može ostvariti po drugoj osnovi,

18. osobe s prebivalištem te stranci s odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj kojima je priznato svojstvo ratnog vojnog ili civilnog invalida rata i mirnodopskog vojnog

invalida, odnosno status korisnika obiteljske invalidnine sukladno Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti po drugoj osnovi,

19. hrvatski branitelji iz Domovinskog rata, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti po drugoj osnovi,

20. osobe koje pružaju njegu i pomoć hrvatskom ratnom vojnom invalidu Domovinskog rata prema propisima o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne ostvaruju po drugoj osnovi,

21. osobe na odsluženju vojnog roka, odnosno dragovoljnom odsluženju vojnog roka (ročnici), kadeti te pričuvnici za vrijeme obavljanja službe u Oružanim snagama Republike Hrvatske, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne ostvaruju po drugoj osnovi,

22. osobe koje su prekinule rad zbog toga što ih je pravna ili fizička osoba uputila na obrazovanje ili stručno usavršavanje, dok traje obrazovanje, odnosno stručno usavršavanje,

23. osobe koje je pravna ili fizička osoba prije stupanja u radni odnos uputila kao svoje stipendiste na praktičan rad u drugu pravnu osobu ili kod druge fizičke osobe radi stručnog osposobljavanja ili usavršavanja, dok traje praktični rad,

24. osobe upućene u drugu državu članicu ili treću državu u sklopu međunarodne tehničko-prosvjetne i kulturne suradnje, dok se tamo nalaze po toj osnovi,

25. osobe kojima je priznato pravo na status roditelja njegovatelja prema posebnom zakonu,

26. članovi obitelji smrtno stradalog, zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja za vrijeme primanja novčane naknade u skladu s propisima o pravima hrvatskih branitelja iz

Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne ostvaruju po drugoj osnovi,

27. članovi obitelji smrtno stradalog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja koji imaju prebivalište ili odobren stalni boravak u Republici Hrvatskoj, ako su se Zavodu prijavili u roku od 30 dana od dana prestanka primanja novčane naknade u skladu s propisima o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, ako pravo na obvezno zdravstveno osiguranje ne mogu ostvariti po drugoj osnovi,

28. osobe s prebivalištem, odnosno odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj kojima je odlukom nadležnog suda oduzeta sloboda i nalaze se u ustrojstvenim jedinicama Ministarstva pravosuđa, prema prijavi Ministarstva pravosuđa.

Uz navedene osigurane osobe, treba napomenuti da se djeca do navršene 18. godine života s prebivalištem ili boravištem, osiguravaju na obvezno zdravstveno osiguranje, te osobe sa prebivalištem odnosno stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj.[43]

Prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja uključuju i prava u slučaju ozljede na radu i profesionalna bolesti, a prema ovom zakonu obuhvaćaju prava na zdravstvenu zaštitu i novčane naknade.

Prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja:[44]

- prava na zdravstvenu zaštitu
- prava na novčane naknade

PRAVA NA ZDRAVSTVENU ZAŠTITU

Pravo na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja obuhvaća pravo na:[45]

1. primarnu zdravstvenu zaštitu,
2. specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu,
3. bolničku zdravstvenu zaštitu,
4. pravo na lijekove koji su utvrđeni osnovnom i dopunskom listom lijekova Zavoda,

[43] Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, NN 80/13, 137/13

[44] Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, op. cit. čl. 17

[45] Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, NN 80/13 čl.18.

5. dentalna pomagala koja su utvrđena osnovnom i dodatnom listom dentalnih pomagala Zavoda,
6. ortopedska i druga pomagala koja su utvrđena osnovnom i dodatnom listom ortopedskih i drugih pomagala Zavoda,
7. zdravstvenu zaštitu u drugim državama članicama i trećim državama.

Osigurane osobe zdravstvenu zaštitu mogu ostvariti u zdravstvenim ustanovama i kod privatnih zdravstvenih radnika s kojima je sklopljen ugovor o provođenju zdravstvene zaštite. Bitno je naglasiti da su uvjeti kod svih osiguranika jednaki, te da su osigurane osobe obvezne su sudjelovati u troškovima zdravstvene zaštite u visini od 20% pune cijene zdravstvene zaštite.

PRAVA NA NOVČANE NAKNADE

Osiguranici u okviru prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja imaju pravo na: [46]

1. naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti, odnosno spriječenosti za rad zbog korištenja zdravstvene zaštite, odnosno drugih okolnosti iz članka 39. ovoga Zakona (u daljnjem tekstu: naknada plaće),

2. novčanu naknadu zbog nemogućnosti obavljanja poslova na temelju kojih se ostvaruju drugi primici od kojih se utvrđuju drugi dohoci, sukladno propisima o doprinosima za obvezna osiguranja,

3. naknadu za troškove prijevoza u vezi s korištenjem zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja,

4. naknadu za troškove smještaja jednom od roditelja ili osobi koja se skrbi o djetetu za vrijeme bolničkog liječenja djeteta, u iznosu i pod uvjetima utvrđenim općim aktom Zavoda.

Osiguranik nema pravo na naknadu plaće ako:[47]

1. je svjesno prouzročio privremenu nesposobnost,

2. ne izvijesti izabranog doktora da je obolio u roku od tri dana od dana početka bolesti, odnosno u roku od tri dana od dana prestanka razloga koji ga je u tome onemogućio,

3. namjerno sprječava ozdravljenje, odnosno osposobljavanje za rad,

[46] Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, NN 80/13 čl.36.

[47] Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, NN 80/13, čl.53.

4. za vrijeme privremene nesposobnosti radi, odnosno obavlja poslove osnovom kojih je obvezno zdravstveno osiguran, obavlja ugovorene poslove temeljem ugovora o djelu te bilo koje druge poslove (npr. poljoprivredni radovi i sl.),

5. se bez opravdanog razloga ne odazove na poziv za liječnički pregled izabranog doktora, odnosno doktora kontrolora Zavoda ili tijela Zavoda ovlaštenog za kontrolu privremene nesposobnosti,

6. izabrani doktor, doktor kontrolor ili tijelo Zavoda ovlašteno za kontrolu privremene nesposobnosti utvrde da se ne pridržava uputa za liječenje, odnosno bez suglasnosti izabranog doktora otputuje iz mjesta prebivališta, odnosno boravišta ili zlorabi privremenu nesposobnost na neki drugi način.

Naknadu plaće u svezi s korištenjem zdravstvene zaštite isplaćuje osiguraniku iz svojih sredstava: [48]

1. pravna ili fizička osoba – poslodavac za prvih 42 dana bolovanja kao i za vrijeme dok se osiguranik nalazi na radu u inozemstvu na koji ga je uputila pravna ili fizička osoba ili je sam zaposlen u inozemstvu,

2. pravna osoba za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, odnosno pravna ili fizička osoba – poslodavac za osiguranika radnika – invalida rada za prvih 7 dana bolovanja.

2.2.4. Dobrovoljno zdravstveno osiguranje

Dobrovoljno zdravstveno osiguranje je osiguranje kojim se osigurava pokriće dijela troškova do pune cijene zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja. Ovim osiguranjem osigurava se viši standard i veći opseg prava u odnosu na standard zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja.[49]

Prava i obveze koje pripadaju osiguraniku dobrovoljnoga zdravstvenog osiguranje ne mogu se prenositi niti nasljeđivati na druge osobe.

Ovo osiguranje provodi društvo za osiguranje koje je dobilo dozvolu za obavljanje te vrste osiguranja od nadzornog tijela za obavljanje poslova osiguranja.

[48] Zakon o obveznom osiguranju, NN 137/13. čl. 40.

[49] Zakon o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju, NN 85/06, 150/08, 71/10, čl. 6

Osiguravatelj ne smije započeti obavljati poslove ove vrste osiguranja bez prethodno pribavljene suglasnosti ministra nadležnog za zdravstvo.

U dobrovoljno zdravstveno osiguranje pripadaju: dopunsko, dodatno i privatno zdravstveno osiguranje.[50]

2.2.5. Dopunsko zdravstveno osiguranje

Dopunsko zdravstveno osiguranje ustanovljuje se ugovorom o dopunskom zdravstvenom osiguranju između ugovaratelja osiguranja i osiguravatelja, odnosno Zavoda.[51]

Ugovaratelj dopunskog zdravstvenog osiguranja je osiguranik, odnosno fizička ili pravna osoba koja je za osiguranika sklopila ugovor o dopunskom zdravstvenog osiguranju i obvezalo se na uplatu premije osiguranja. Osiguranik se smatra fizička osoba koja je sklopila ili za koju je sklopljen ugovor o dopunskom zdravstvenom osiguranju na temelju njezine suglasnosti.[52]

Osiguravatelj dopunskoga zdravstvenog osiguranja, odnosno Zavod obvezni su:[53]
– sklopiti ugovor o osiguranju sa svakom osiguranom osobom Zavoda koja se želi osigurati za prava iz dopunskoga zdravstvenog osiguranja po programima osiguravatelja,
– za sve osiguranike osigurati jednaka prava i obveze iz dopunskoga zdravstvenog osiguranja po pojedinom programu osiguravatelja.

2.2.6 Dodatno zdravstveno osiguranje

Dodatno zdravstveno osiguranje ustanovljuje se ugovorom o dodatnom zdravstvenom osiguranju. Strane koje ugovaraju ovakve ugovore su s jedne strane ugovaratelj osiguranja, a sa druge osiguravatelj.

[50] Zakon o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju, NN 85/06, 150/08, 71/10 čl. 2.

[51] Zakon o dobrovoljnom osiguranju, NN 71/10. čl.11.

[52] Zakon o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju, NN 85/06, 150/08, 71/10, op. čl. 13.

[53] Zakon o dobrovoljnom osiguranju, NN 71/10. op.cit. 14.

Osiguravatelj određuje premiju za dodatno zdravstveno osiguranje s obzirom na opseg pokrića iz ugovora o dodatnom zdravstvenom osiguranju te rizik kojem je osiguranik izložen, uzimajući u obzir dob, spol, bonus i malus, tablice smrtnosti i tablice bolesti te trajanje sklopljenog ugovora o osiguranju.[54]

Osiguravatelj dodatnoga zdravstvenog osiguranja obvezan je:[55]
– sklopiti ugovor o osiguranju sa svakom osiguranom osobom Zavoda koja se želi osigurati za prava iz dodatnoga zdravstvenog osiguranja po programima osiguravatelja,
– za sve osiguranike osigurati jednaka prava i obveze iz dodatnoga zdravstvenog osiguranja po pojedinom programu osiguravatelja.

Ugovorom o dodatnom zdravstvenom osiguranju određuje se zdravstvene ustanove, trgovačka društva koja obavljaju zdravstvenu djelatnost i privatni zdravstveni radnici kod kojih osiguranik može koristiti prava iz dodatnog zdravstvenog osiguranja.[56]

Osiguravatelj je obvezan podatke o sklopljenim ugovorima sa zdravstvenim ustanovama, trgovačkim društvima koja obavljaju zdravstvenu djelatnost te privatnim zdravstvenim radnicima kod kojih osiguranik može koristiti prava iz dodatnog zdravstvenog osiguranja dostavljati na uvid ministarstvu nadležnom za zdravstvo. Sadržaj podataka i rokove za dostavljanje podataka propisat će pravilnikom ministar nadležan za zdravstvo.[57]

2.2.7. Privatno zdravstveno osiguranje

Ustanovljuje se ugovorom o privatnom zdravstvenom osiguranju između ugovaratelja osiguranja i osiguravatelja.

Zdravstvene ustanove, trgovačka društva koja obavljaju zdravstvenu djelatnost te privatni zdravstveni radnici sa sklopljenim ugovorom o provođenju zdravstvene zaštite sa Zavodom

[54] Zakon o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju, NN 85/06, 150/08, 71/10 čl. 14.

[55] Zakon o dobrovoljnom osiguranju, NN 71/10 čl. 20

[56] Zakon o dobrovoljnom osiguranju, NN 71/10 čl. 21.

[57] Zakon o dobrovoljnom osiguranju, NN 71/10 čl. 24.

mogu sklopiti ugovor o privatnom zdravstvenom osiguranju samo za kapacitete izvan ugovorenih kapaciteta sa Zavodom i izvan ugovorenoga radnog vremena sa Zavodom.[58]

Osiguravatelj je obvezan podatke o sklopljenim ugovorima sa zdravstvenim ustanovama, trgovačkim društvima koja obavljaju zdravstvenu djelatnost te privatnim zdravstvenim radnicima kod kojih osiguranik može koristiti prava iz privatnoga zdravstvenog osiguranja dostavljati na uvid ministarstvu nadležnom za zdravstvo. Sadržaj podataka i rokove za dostavljanje podataka iz propisat će pravilnikom ministar nadležan za zdravstvo.[59]

3. ANALIZA MIROVISNKIH I ZDRAVSTVENIH OSIGURANIKA U REPUBLICI HRVATSKOJ

3.1. Analiza osiguranika Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje

U Republici Hrvatskoj bilježi se sve veći porast starijeg stanovništva, te sve veće iseljavanje mladih koji traže posao u inozemstvu. Naravno, mirovinskom osiguranju to ne ide u korist. Prevladava stanovništvo starije od 65 godina, a broj rođenih se iz godine u godinu smanjuje, te to sve utječe za održivost mirovinskog sustava Republike Hrvatske u budućnosti. Uz sve navedeno mirovinski sustav sve teže obavlja svoju zadaću kao zaštitnik za slučajeve starosti, jer se broj radno sposobnog stanovništva smanjilo, te je sve veći broj zahtjeva za prijevremenim umirovljenjem.

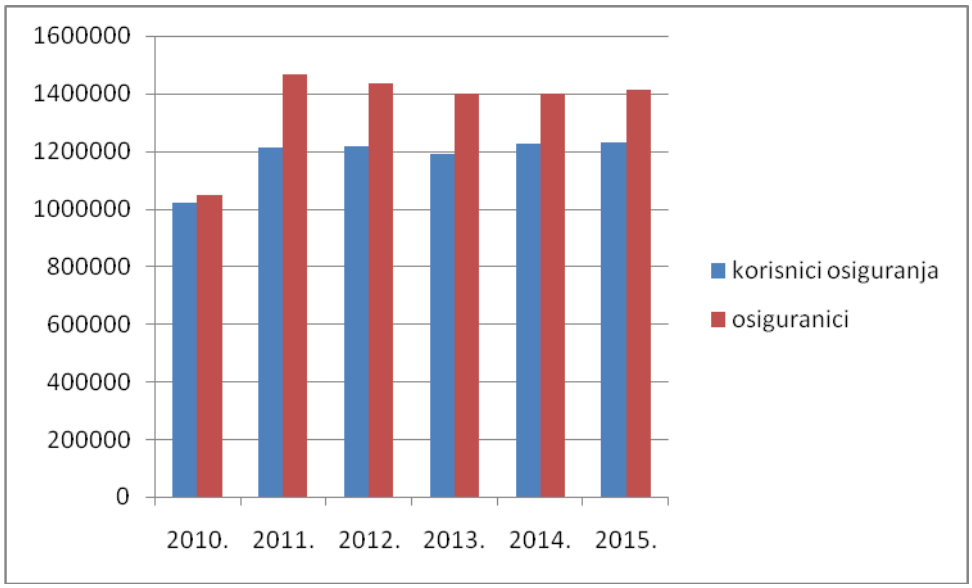
Očekivano trajanje života u EU u 50 godina povećalo se za oko 5 godina, a do 2060. godine moglo bi narasti još za 6-7 godina. Tako je prema podacima Svjetske banke (*World Development Indicators*, 2010.) prosjek očekivanog trajanja života za EU-15 2008. godine iznosio 78 godina za muškarce i 83 godine za žene, a prema Državnom zavodu za statistiku u Hrvatskoj je iste godine bio 72 godine za muškarce i 80 godina za žene. U Hrvatskoj se udio stanovništva starijeg od 65 godina starosti povećao s 11,9% u 1991. na 15,7% u 2001. godine,

[58] Zakon o dobrovoljnom osiguranju, NN 71/10, čl. 31.

[59] Zakon o dobrovoljnom osiguranju, NN 71/10, čl. 33.

s procjenama na oko 25-32% do 2051. godine. Slijedom navedenoga došlo je do promjene dobne piramide, a približno sredinom 21. stoljeća dobna piramida će izgledati kao urna.[60]

Gospodarska kriza i recesija, također su utjecale na mirovinski sustav. Smanjenje potrebe za poslom, dovelo je do gubitaka radnih mjesta i smanjenja broja osiguranika, koji iz godine u godinu opada. Međutim, laganim izlaskom iz krize, dolazi do povećanja osiguranika i korisnika mirovine. Tako se iz grafikona 1. vidi da nakon 2010. godine dolazi do povećanja osiguranika mirovinskog osiguranja, te takva razina, odnosno broj, ostaje i u sljedećim godinama, s mogućim malim izmjenama. 2015. godine evidentirano je 1 228 020 korisnika mirovine, te 1 413 637 osiguranika. Dolazi do porasta korisnika i osiguranika za razliku od prethodne, 2014. godine, što prikazuje i navedeni grafikon.

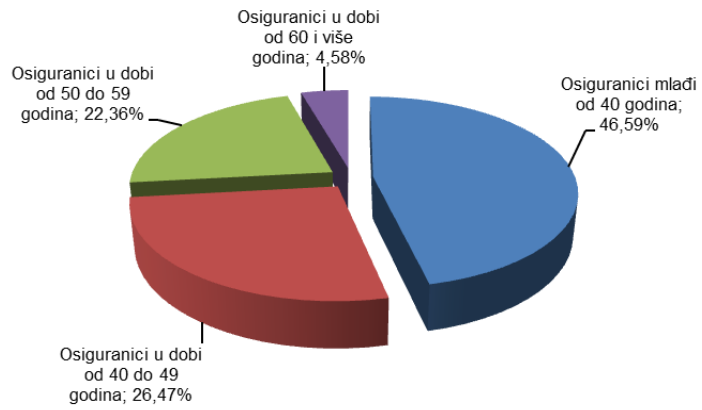

Grafikon 1. Odnos osiguranika i korisnika mirovina u RH u razdoblju od 2010.-2015. godine

Izvor: Izrada autorice prema podacima HZMO, Izvješće o radu i poslovanju HZMO

Od gore navedenih osiguranika na dan 31. prosinca 2015. godine, prema podacima Zavoda, njih 658 665 bilo je mlađe od 40 godina, 373 154 bilo je u dobi od 40 do 49 godina, 316 141 osiguranika bilo je u dobi od 50 do 59 godina, te je zabilježeno 64 677 osiguranika od dobi 60 godina i više (grafikon 2). Prema tim podacima može se primjetiti da je najviše osiguranika do 40 godina života, a najmanje osiguranika u dobi od 60 i više godina.

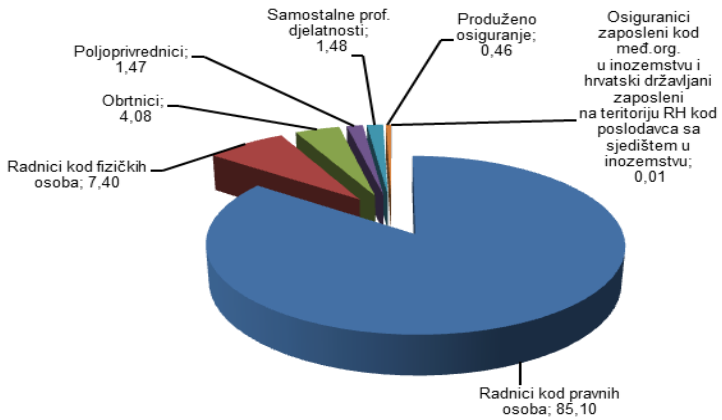
[60] Institut za javne financije, Analiza mirovinskog sustava, Zagreb, str. 1.

Grafikon 2. Osiguranici HZMO-a prema dobi na dan 31.12.2015.

Izvor: HZMO (2017.) Izvješće o radu i poslovanju, Zagreb, str. 5.

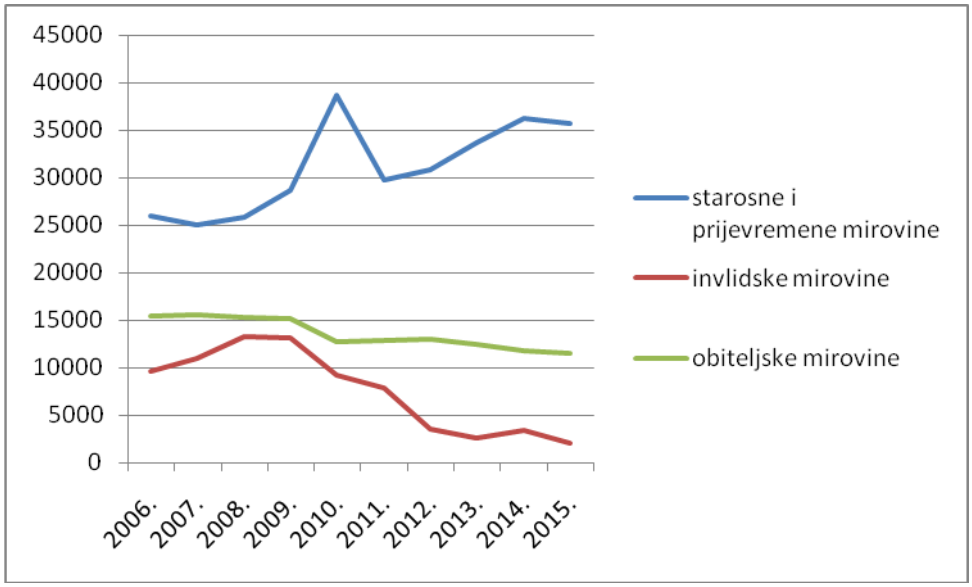
Prema osnovama osiguranja evidentirano je 1 202 969 osiguranika zaposlenih kod pravnih osoba, 104 632 zaposlena kod fizičkih osoba, 57 696 obrtnika, 20 818 poljoprivrednika, 20 884 osiguranika koji obavljaju samostalnu profesionalnu djelatnost, 205 osiguranika zaposlenih u međunarodnim organizacijama u inozemstvu i hrvatskih državljanina zaposlenih na teritoriju RH kod poslodavaca u inozemstvu i 6 433 osiguranika prijavljena na produženo osiguranje.

Grafikon 3. Osiguranici prema osnovi osiguranja u 2015. godini

Izvor: HZMO (2017.) Izvješće o radu i poslovanju, Zagreb, str.5.

U razdoblju od 2006-2010. godine povećava se priljev novih korisnika starosne, prijevremene, invalidske i obiteljske mirovine. Najizraženije povećavanje novih korisnika starosne, prijevremene, invalidske i obiteljske mirovine je tijekom 2009. i 2010. godine zbog gospodarske krize i povećanja nezaposlenosti. Nakon toga slijedi blago opadanje, odnosno nepovoljno kretanje je ublaženo u sljedeće četiri (4) godine. Međutim, 2014. godine dolazi opet do blagog rasta, te se takva razina, odnosno broj nastavlja i na 2015. godinu uz moguće blage oscilacije, te je te godine starosnu i prijevremenu mirovinu ostvarilo 35 631 novih korisnika, invalidsku 2102, a obiteljski 11523 novih korisnika.

Grafikon 4. Broj novih korisnika starosne, prijevremene, invalidske i obiteljske mirovina od 2006.-2015. godine.

Izvor: Izrada autorice prema podacima HZMO (2017.) Izvješće o radu i poslovanju HZMO, Zagreb, str 5-6.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, ukupan broj korisnika invalidskih, obiteljskih i starosnih imovina u 2015. godini iznosio je 1 135 166 osoba. Najveći broj korisnika mirovina je u dobi od 65-69 godina, i to i za muškarce i za žene. Ukupan broj muškaraca u toj skupini je 13 494, dok je za žene koje koriste tu mirovinu 13 537.

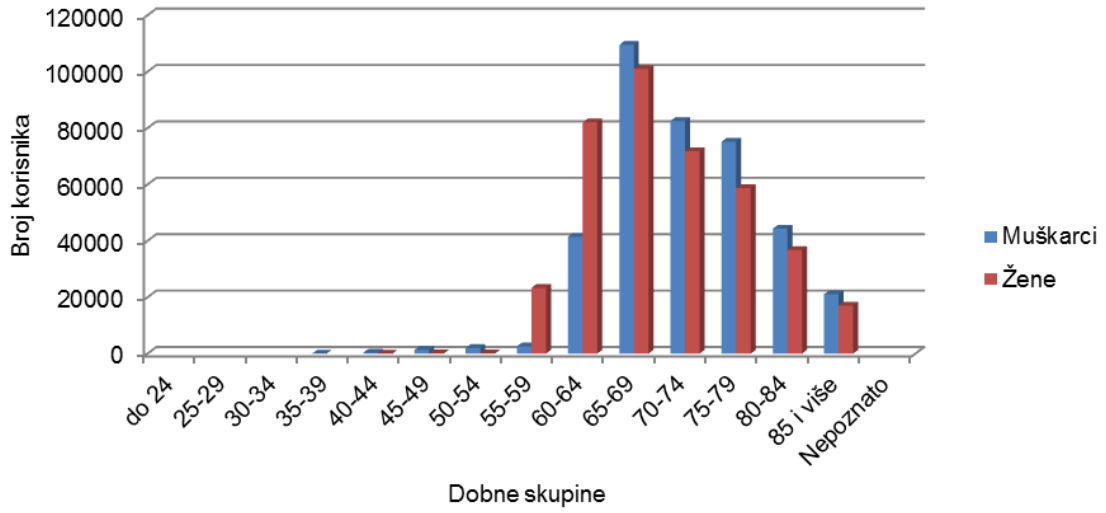
Iz tablice se može primjetiti da je poprilično veliki broj korisnika mirovine u skupini do 24 godine. Razlog tome je što se te mirovine prvenstveno odnose na korisnike obiteljskih i invalidskih mirovina.

Tablica 1. Korisnici starosne, invalidske i obiteljske mirovina u 2015. godini prema dobu i spolu

Dobne skupine	Broj korisnika	
	Muškarci	Žene
Do 24 godine	4617	5146
25-29	453	461
30-34	813	419
35-39	1773	1063
40-44	3378	2131
45-49	7327	4893
50-54	13494	13537
55-59	24130	52625
60-64	73638	113210
65-69	120982	130589
70-74	86882	100297
75-79	77631	100077
80-84	45821	76367
85 i više	22929	50450
Nepoznato	27	6
UKUPNO	483895	651271

Izvor: HZMO (2017.) Izvješće o radu i poslovanju HZMO, Zagreb, str. 10.

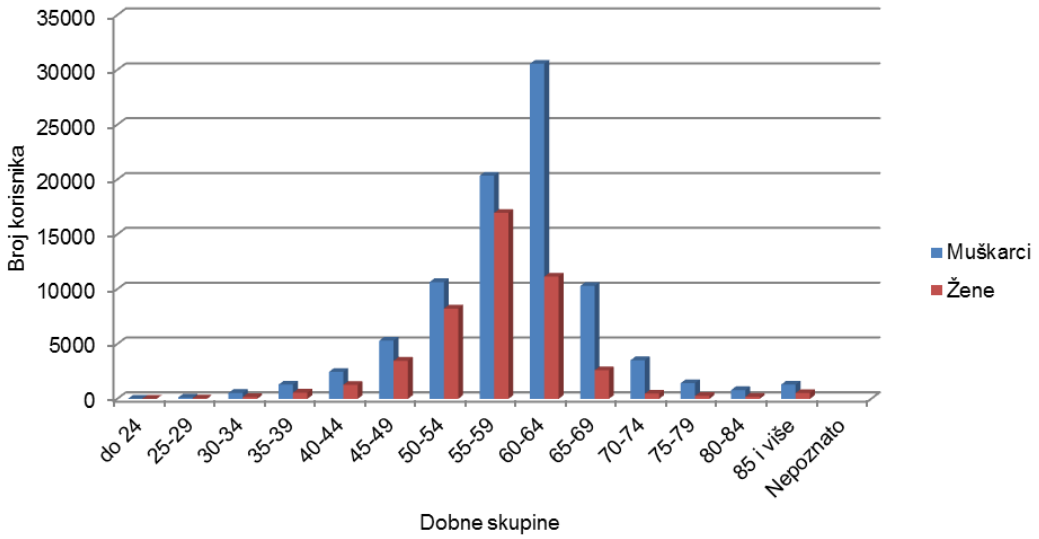
Prema podacima HZMO-a, u Republici Hrvatskoj evidentirano je 770 901 korisnika starosne imovine, od čega je 380 150 muškaraca, a 390 751 žena. Vidljivo je kako su u svim dobnim skupinama u većim brojevima žene nego muškarci. Izuzetak su dobne skupine od 55-59 godina, te 60-64 godine. Razlog tome je što su žene tada ranije ostvarivale pravo za odlazak u mirovinu. Najviše korisnika starosne imovine je u dobnoj skupini od 65-69 godina, gdje ima 109 465 muškaraca i 100 940 žena koje ostvaruju pravo na starosnu imovinu. Iz grafikona 5. vidi se kako dolazi do povećanja muških i ženskih korisnika u dobi od 55-59 godina pa nadalje. Najveće povećanje korisnika starosne mirovine prema dobi i spolu osjeća se u dobnoj skupini od 65-69 godina, a u svakoj dobnoj skupini prevladava više muškaraca nego žena.

Grafikon 5. Korisnici starosne mirovine u 2015. godini prema dobi i spolu

Izvor: HZMO (2017.) Izvješće o radu i poslovanju HZMO, Zagreb, str. 11.

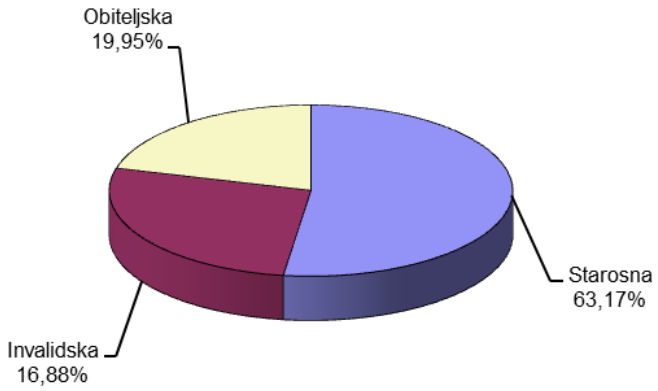
Ukupni broj korisnika invalidske mirovine u 2015. godini bio je 134 665, od čega 88 687 muškaraca, a 11 156 žena. Najveći broj korisnika, odnosno muškaraca nalazi se u dobi od 60-64 godine, a žena u dobnoj skupini od 55-59. Najmanji broj korisnika invalidskih mirovina je u skupini do 24 godine života. Može se vidjeti da muškarci dominiraju u svakoj dobnoj skupini. (grafikon 6.)

Grafikon 6. Broj korisnika invalidske mirovine u RH u 2015. godini

Izvor: HZMO (2017.) Izvješće o radu i poslovanju HZMO, Zagreb, str. 12

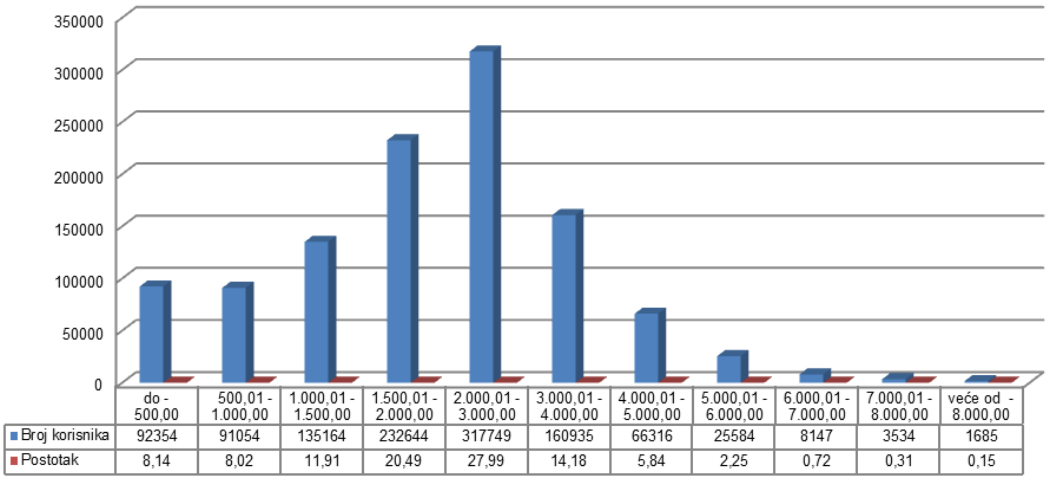
Od ukupno 1 228 020 korisnika mirovina, evidentirana su čak 775 692 (63,17%) korisnika starosne mirovine, 207 210 (16,88%) korisnika invalidske, te 245 057 (19,95%) korisnika obiteljske mirovine. Zahvaljujući smanjenom priljevu novih korisnika, te prevođenjem starosne na invalidsku mirovinu smanjen je broj korisnika invalidske mirovine i njihov udio u ukupnom broju korisnika mirovine, što se i vidi na dolje prikazanom grafikonu. (grafikon 7.)

Slika 7. korisnici prema vrstama mirovina

Izvor: HZMO (2017.) Izvješće o radu i poslovanju HZMO, Zagreb, str.12.

Najveći broj korisnika mirovina ostvaruje mirovinu u iznosu od 2.000,01-3.000.00 kn i to čak 317 749 korisnika, odnosno njih 27,99%. Najmanji broj korisnika mirovina ostvaruje mirovine veće od 6.000,00 kn, odnosno 1 685, tj. tek 0,15% korisnika. (grafikon 7.)

	do - 500,00	500,01 - 1.000,00	1.000,01 - 1.500,00	1.500,01 - 2.000,00	2.000,01 - 3.000,00	3.000,01 - 4.000,00	4.000,01 - 5.000,00	5.000,01 - 6.000,00	6.000,01 - 7.000,00	7.000,01 - 8.000,00	veće od - 8.000,00
Broj korisnika	92354	91054	135164	232644	317749	160935	66316	25584	8147	3534	1685
Postotak	8,14	8,02	11,91	20,49	27,99	14,18	5,84	2,25	0,72	0,31	0,15

Grafikon 8. Korisnici mirovina prema svotama mirovina koje su ostvarili

Izvor: HZMO (2017.) Izvješće o radu i poslovanju HZMO, Zagreb, str. 17.

3.2. Analiza osiguranika Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje

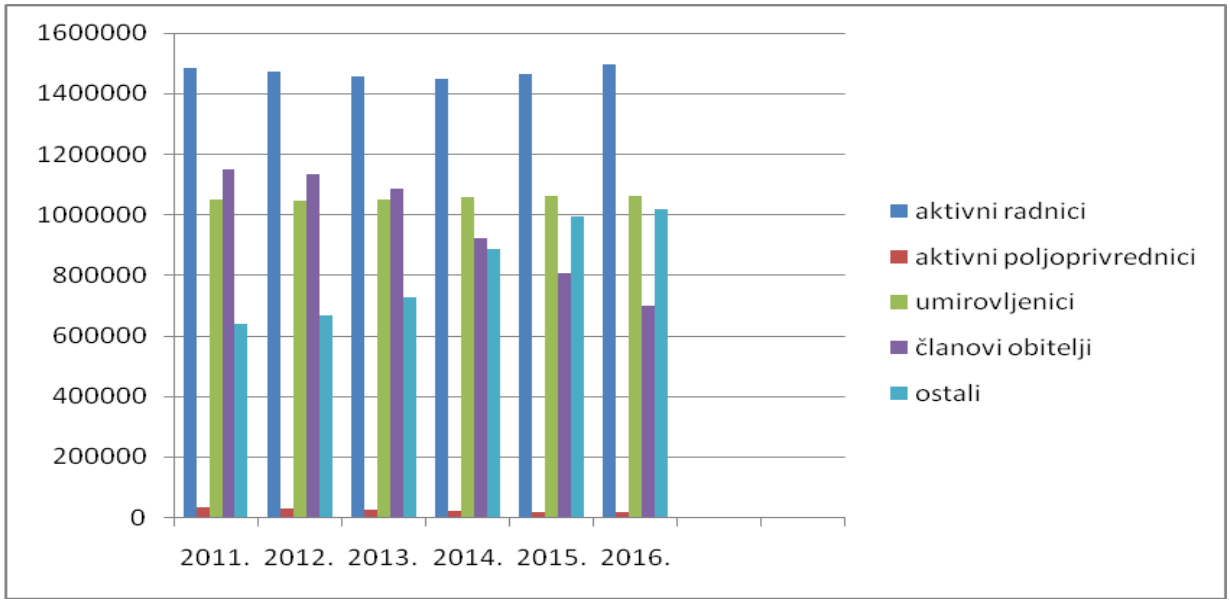
Zdravstveni sustav u Hrvatskoj neprestano se širi i razvija. Tako je uveden elektronički sustav putem kojeg osiguranici mogu izvršiti prijave na obvezno zdravstveno osiguranje, izvršavati promjene osobnih podataka, prijavljivati članove svojih obitelji, ugovarati police dopunskog zdravstvenog osiguranja.

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (HZMO) i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO) sklopili su sporazum temeljem kojeg je uspostavljena razmjena, odnosno preuzimanje podataka u elektroničkom obliku o statusu osiguranika iz kategorija radno aktivnih osiguranika i korisnika prava na mirovinu kojima raspolaže i o kojima vodi službene evidencije uključujući i druge podatke o kojima HZMO vodi evidencije, a koji su HZZO-u potrebni za provedbu postupaka prijave na obvezno zdravstveno osiguranje, provjeru statusa te ostvarivanje prava i obveza osiguranih osoba iz obveznog zdravstvenog osiguranja. Povezivanjem sustava HZMO-a i HZZO-a, te preuzimanjem podataka, olakšava se postupak prijavljivanja u zdravstveni sustav tako da obveznici više ne moraju podnositi dvije prijave u dva sustava, nego samo jednu prijavu u mirovinski sustav.[61]

Veliki broj radno sposobnih osiguranika smanjio je postotak aktivne radne snage koja je plaćala doprinose za zdravstveno osiguranje, zbog toga što su ostali bez posla. Povećao se i broj umirovljenika, a s obzirom da i oni pridonose jako malo, dolazi, tj. doći će do značajnih promjena i povećanju troškova u odnosu na prihode. Te sve to predstavlja problem za zdravstvo.

Iz dolje navedenog grafa (grafikon 9) može se vidjeti kako dolazi do blagog porasta aktivnih radnika, što je dobro za cijeli zdravstveni sustav u RH, jer smanjenje aktivnih radnika utječe na cjelokupnu sliku zdravstvenog sustava, te utječe na smanjenje prihoda. Iz priloženog se može vidjeti da je jako mali udio aktivnih poljoprivrednika, ali oni održavaju konstantu tijekom svih godina. Nažalost, dolazi do porasta broja umirovljenika, što nije dobro, jer se danas većina mladih iseljava, stopa nataliteta se smanjuje i to automatski dovodi do ubrzanog starenja stanovništva, a povećava potreba za zdravstvenim zbrinjavanjem starijih osoba, što utječe na povećanje zdravstvenih izdataka i troškova.

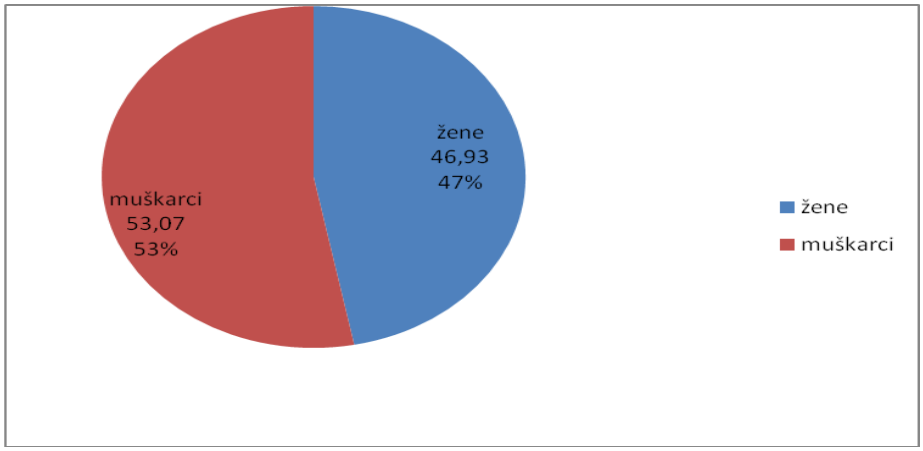
[61] HZZO: e-Zdravstvo, (Internet), raspoloživo na http://www.hzzo.hr/e-zdravstveno/

Grafikon 9. Osigurane osobe u Rh u razdoblju od 2011.-2016. godine

Izvor: Izrada autorice prema podacima HZZO-a

Od ukupnog broja osiguranih osoba 1 497 178 u 2016. godini, 702 856 odnosno 46,93% činile su žene, a 794 590, tj. 53,32% muškarci.

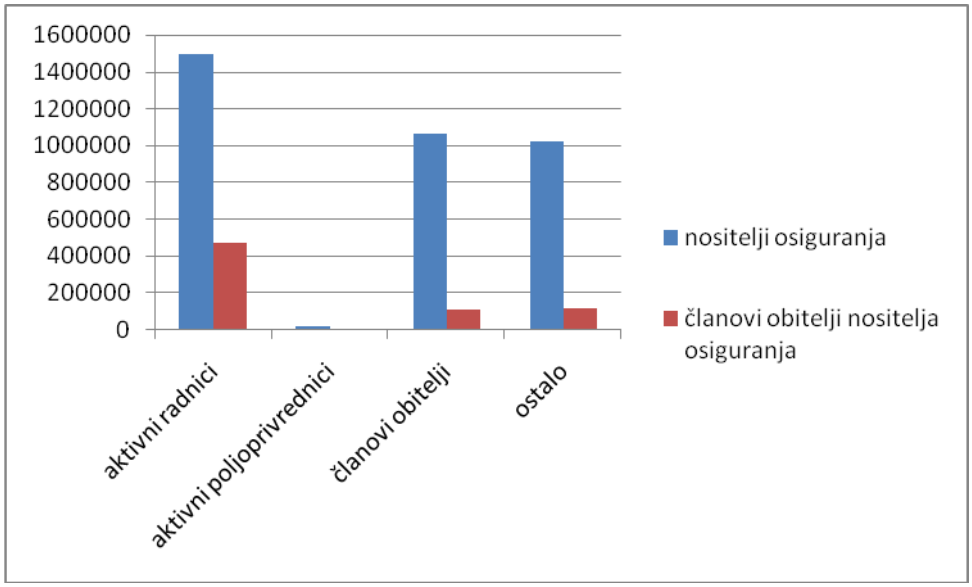

Grafikon 10. Osiguranici zdravstvenog osiguranja prema spolu u 2016. godini

Izvor: Izrada autorice prema podacima HZZO-a

U strukturi osiguranika, aktivni radnici čine 34,84%, umirovljenici 27,72%, aktivni poljoprivrednici 0,44%, članovi obitelji 16,29%, te ostali osigranici 23,71% od ukupnog broja osiguranih osoba. Od prosječnog broja osiguranika 4.298.008 osoba, nositelji osiguranja čine 83,71% ili 3.597.899 osoba, dok članovi obitelji čine 16,29% ili 700.109 osoba.

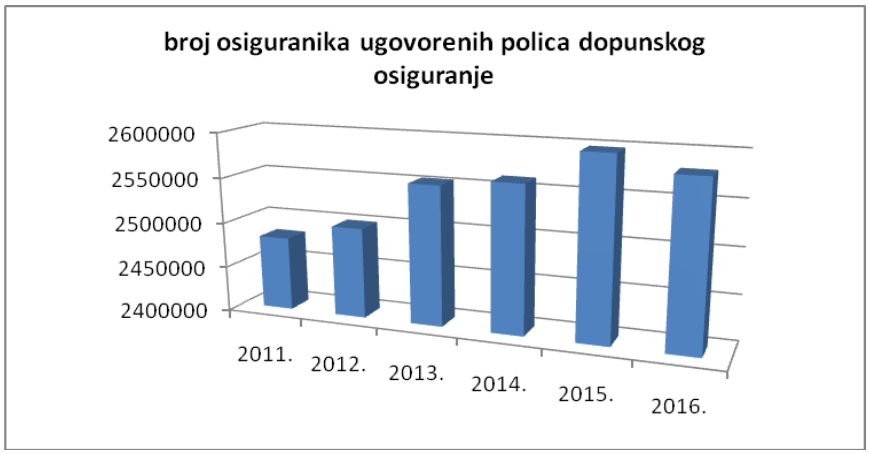
Uz 1.497.178 aktivnih osiguranika, pravo na zdravstvenu zaštitu ostvarilo je i 471.425 člana obitelji, što je 31,49% aktivnih osiguranika, te uz 1.062.534 umirovljenika, evidentirano je 106.521 član njihovih obitelji.

Grafikon 11. Prosječan boj nositelja osiguranja i njihovih članova obitelji u 2016. godini

Izvor: Izrada autorice prema podacima HZZO-a

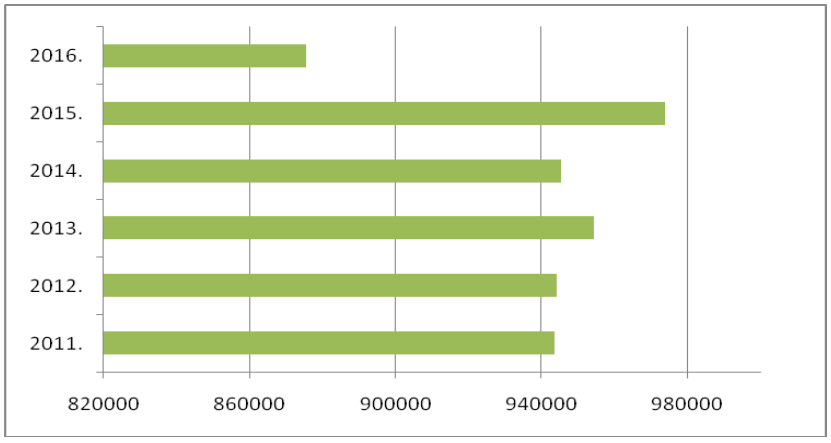
Broj ugovorenih polica dopunskog zdravstvenog osiguranja drastično se povećao u 2015. godini. Međutim u 2016. godini dolazi do smanjenja broja ugovorenih polica u odnosu na prethodnu godinu. Tako je 2011. godine bilo 2 481 767 osiguranika, a 2016. čak 2 580 914 osiguranika. Veliki porast broja osiguranika povećao se zbog toga što je 2009. godine uveden Zakon o dobrovoljnom zdravstvenom oisugranju. Ovaj zakon promijenio je sustav poslovanja i djelovanja Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, štoj je dovelo do porasta osiguranika. Ovim su zakonom definirane granice za plaćanje police dopunskog zdravstvenog osiguranja na teret proračuna, te osobe koje su oslobođene sudjelovanja u troškovima zdravstvene zaštite.

Grafikon 12. Broj ugovorenih polica dopunskog zdravstvenog osiguranja od 2011.-2016. godine

Izvor: Izrad autorice prema podacima HZZO-a

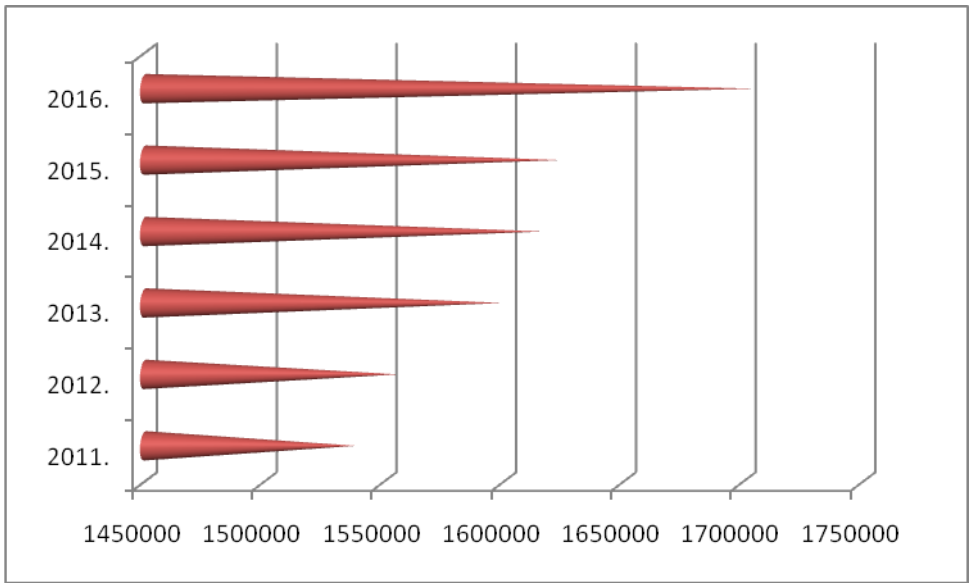
Ukupan broj osiguranika koji ispunjavaju uvjete za plaćanje police dopunskog zdravstveng osiguranja na teret Državnog proračuna u razdbolju od 2011.-2015. godine povećao se, a razlog tome leži u tome što je uveden Zakon o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju, koje je dosta utjecao na to. Međutim, 2016. godine dolazi do smanjenja osoba koji ispunjavaju uvjete za plaćanje police dopunskog zdravstvenog osiguranja na teret Dražavnog proračuna, koje je bilo jako značajno. Tako je 2011. godine bilo čak 943 638 osiguranika koji ispunjavaju uvjete za plaćanje police dopunskog zdravstvenog osiguranja na teret Državnog proračuna, a 2016. godine 875 502, što predstavlja jako veliku razliku.

Grafikon 13. Broj osoba koji ispunjavaju uvjete za plaćanje police dopunskog zdravstvenog osiguranja na teret Državnog proračuna

Izvor: Izrada autorice prema podacima HZZO-a

Iz grafikona 14. vidi se kako se broj osoba koje same plaćaju policu dopunskog zdravstvenog osiguranja povećava iz godine u godine. Razlog tome leži u povećanju prihoda iz godine u godinu. U Republici Hrvatskoj dopunsko zdravstveno osiguranje je dobrovoljno osiguranje, a država ga plaća samo najugroženijim skupinama.

Grafikon 14. Broj osoba koje same plaćaju policu dopunskog zdravstvenog osiguranja od 2011.-2016. godine

Izvor: Izrada autorice prema podacima HZZO-a

4. ZAKLJUČAK

Mirovinski i zdravstveni sustav u Republici Hrvatskoj dio su socijalnog sustava osiguranja, i vrlo su važan dio sustava socijalne sigurnosti.

Mirovinski sustav omogućuje pojedincima određenu zaradu nakon završetka radnog vijeka, odnosno u vrijeme umirovljenja. Za sustav mirovinskog osiguranja zadužen je Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje. Sustav mirovinskog osiguranja utemeljen je na tri stupa. Prvi stup predstavlja obvezno mirovinsko osiguranja na temelju međugeneracijske solidarnosti, drugi stup je obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje, dok je treći stup dobrovoljno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalne štednje. Osiguranici ovog sustava su fizičke osobe koje su na osnovi radne aktivnosti obvezno osigurane na mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje posluje kroz obvezno, dopunsko, dodatno i privatno zdravstveno osiguranje. Svojim osiguranicima daje određena prava i obveze, te oni imaju pravo na zdravstvenu zaštitu i na novčane naknade. Osiguranici ovog osiguranja su sve osobe koje obavljaju neku gospodarsku djelatnosti ili su u radnome odnosu.

Nažalost, danas je u Hrvatskoj sve veći broj starijeg stanovništva, a mladi se masovno iseljavaju i odlaze u druge zemlje. Sve to utječe na mirovinski i zdravstveni sustav, naravno u negativnom smislu, te ako se ne poduzmu neke konkretne mjere , postoji mogućnost da se sustavi više neće sami moći financirati. To osobito vrijedi za mirovinski sustav jer neće biti dovoljno radne snage koja bi izdvajala sredstva za doprinose.
Kriza i recesija utjecale su na to da je došlo do pada zaposlenosti i gubitka brojnih mjesta, te je dosta osiguranika iskoristilo tu priliku i otišlo u prijevremenu mirovinu. Zbog toga je mirovinski sustav oslabio i više ne obavlja svoju primarnu, osnovnu zadaću.

Nažalost, bolja situacija nije ni u hrvatskom zdravstvu s obzirom da prevladava starije stanovništvo, a mladi se masovno iseljavaju u nadi da će pronaći bolji život izvan Hrvatske. Može se primijetiti da zdravstvene usluge u svim dijelovima Hrvatske nisu jednake iako svi osiguranici izdvajaju jednake iznose za zdravstveno osiguranje. Recesija je dovela do gubitka radnih mjesta, čime je smanjeni prihod u zdravstvu, a s obzirom da prevladava starije stanovništvo koje naravno zahtijeva i veću zdravstvenu skrb, povećali su se rashodi.

Iz gore navedenog može se vidjeti da je situacija u mirovinskom i zdravstvenom osiguranju daleko od idealne, te da treba što prije to promijeniti, naći rješenje i uvesti neke reforme koje će to sve popraviti.

SAŽETAK

Mirovinski i zdravstveni sustav dio su socijalnog sustava osiguranja u Republici Hrvatskoj. Mirovinski sustav utemeljen je na tri stupa, dok se Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje dijeli na četiri podsustava i to su obvezno, dopunsko, dodatno i privatno. Oba sustava su veoma važna za socijalnu sigurnost, a njihovim ostvarenjem stječu se određena prava, ali i obveze. Zbog porasta starije populacije, ovi sustavi se uređuju svoje reforme jer stariji ljudi zahtijevaju veće zdravstvene i mirovinske potrebe.

Ključne riječi: mirovinsko osiguranje, zdravstveno osiguranje, osiguranje

SUMMARY

Retirement system and health system are part of social insurance system in Republic of Croatia. Retiremenet system is justified trough threee parts of insurance, while health system divided into four sets, and that are mandatory, supplementary, additional and private health insurance. The both system are very important fo social insurance, but with their achievement insured people gains some rights but also and some commitment. Because o fan increase int he elderly population, these systems regulate their reforms because the older people demand the biggest retirement and healath needs.

Key words: retirement system, health system, insurance

LITERATURA

RAD U ZBORNIKU NA KONFERENCIJI

1. Rev. soc. polit., god. 14, br. 2, str 163-192, Zagreb 2007. Puljiz V.: Hrvatski mirovinski sustav: korijeni, evolucija i perspektive
2. Rev. soc. polit., god. 18, br. 1, str. 61-76, Zagreb 2011. Baloković S.: Prijevremeno umirovljenje u Republici Hrvatskoj

PRAVILNIK/ZAKONI

1. Zakon o mirovinskom osiguranju, pročišćeni tekst zakona, NN 157/13, 151/14, 93/15. 120/16 na snazi od 01.01.2017. čl.8, stavka 6
2. Zakon o mirovinskog osiguranju, NN 151/14, 33/15, čl.18.
3. HZZO, NN 150/08, čl. 82
4. Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, NN 80/13
5. Zakon o obveznom osiguranju, NN 137/13. čl. 40.
6. Zakon o dobrovoljnom osiguranju, NN 71/10. op.cit. 14

IZVORI S INTERNETA

1. HZMO; Starosna imovina, (internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=71 (05.06.2017.)
2. HZMO: Invalidska mirovina i profesionalna rehabilitacija, (internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=72
3. HZMO: Obiteljska mirovina, (internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=76
4. HZMO, Određivanje mirovine, (internet), raspoloživo na http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?id=76
5. http://hr.n1info.com/a36160/Vijesti/Prosjecna-mirovina-je-2.239-kuna.html
6. http://www.hzzo.hr/o-zavodu/o-hrvatskom-zavodu-za-zdravstveno-osiguranje/
7. HZZO: zdravstvena zaštita, (Internet), raspoloživo na http://www.hzzo.hr/zdravstveni-sustav-rh/zdravstvena-zastita-i-pruzatelji/

OSTALO

1. Institut za javne financije, Analiza mirovinskog sustava, Zagreb, str. 1.
2. HZMO (2017.) Izvješće o radu i poslovanju HZMO za 2015., Zagreb

POPIS TABLICA I GRAFIKONA

Grafikon 1. Odnos osiguranika i korisnika mirovina u RH u razdoblju od 2010.-2015. godine 27
Grafikon 2. Osiguranici HZMO-a prema dobi na dan 31.12.2015. 28
Grafikon 3. Osiguranici prema osnovi osiguranja u 2015. godini 28
Grafikon 4. Broj novih korisnika starosne, prijevremene, invalidske i obiteljske mirovina od 2006.-2015. godine..... 29
Grafikon 5. Korisnici starosne mirovine u 2015. godini prema dobi i spolu 31
Grafikon 6. Broj korisnika invalidske mirovine u RH u 2015. godini 31
Slika 7. korisnici prema vrstama mirovina..... 32
Grafikon 8. Korisnici mirovina prema svotama mirovina koje su ostvarili 32
Grafikon 9. Osigurane osobe u Rh u razdoblju od 2011.-2016. godine..... 34
Grafikon 10. Osiguranici zdravstvenog osiguranja prema spolu u 2016. godini 34
Grafikon 11. Prosječan boj nositelja osiguranja i njihovih članova obitelji u 2016. godini 35
Grafikon 12. Broj ugovorenih polica dopunskog zdravstvenog osiguranja od 2011.-2016. godine 36
Grafikon 13. Broj osoba koji ispunjavaju uvjete za plaćanje police dopunskog zdravstvenog osiguranja na teret Državnog proračuna..... 36
Grafikon 14. Broj osoba koje same plaćaju policu dopunskog zdravstvenog osiguranja od 2011.-2016. godine..... 37

Tablica 1.

Korisnici starosne, invalidske i obiteljske mirovina u 2015. godini prema dobu i spolu 30